

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Suomen Akatemiasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan Suomen Akatemiasta annettua lakia muutettavaksi uuden valtionavustuslain voimaantulon vuoksi siten, että siihen lisätään viittaus valtionavustuslakiin. Muutoksenhaku koskevia valtionavustuslain säännöksiä ei sovellettaisi valtionavustuksen myöntämistä koskevaan Suomen Akatemian päätökseen. Valtionavustus-

lain mukainen muutoksenhaku olisi kuitenkin käytettävissä, kun on kysymys jo myönnetyn valtionavustuksen maksatuksen keskeyttämisestä, palauttamisesta tai takaisinperinnästä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Suomen Akatemian tehtävänä on tiedehallinnon keskuselimenä edistää tieteellistä tutkimusta ja sen hyödyntämistä, kehittää kansainvälistä tieteellistä yhteistyötä, toimia asiantuntijaelimenä tiedepolitiikkaa koskevissa kysymyksissä sekä myöntää määrärahoja tieteelliseen tutkimukseen ja muuhun tieteen edistämiseen.

Suomen Akatemialla on useita tutkimusrahoitusmuotoja eri tarkoituksiin. Akatemia rahoittaa muun muassa tutkimushankkeita, tutkimusohjelmia, tutkimuksen huippuyksiköitä, Akatemian tutkimusvirkoja, tutkijankoulutusta sekä kansainvälistä yhteistyötä. Suomen Akatemian tutkimusrahoituspäätösten volyymi oli vuonna 2002 yhteensä 176,5 miljoonaa euroa. Akatemian tutkimusrahoituksesta valtaosa osoitetaan yliopistoille. Vuonna 2002 yliopistojen osuus rahoituksesta oli lähes 84 prosenttia. Valtion tutkimuslaitosten osuus oli noin 6 prosenttia. Vain runsaat 10

prosenttia Akatemian tutkimusrahoituksesta osoitettiin valtion ulkopuolisille rahoituksen saajille valtionavustuksina tai apurahoina joko yksittäisille henkilöille tai heidän taustaorganisaatioilleen. Yhteensä Suomen Akatemia käsitteli vuonna 2002 rahoitushakemuksia, tutkimusvirkoja koskevat hakemukset pois lukien, runsaat 4 000.

Suomen Akatemiasta annetun lain (378/1994) 7 §:n mukaan Akatemian päätökseen, joka koskee tutkimusmäärärahaa, apurahaa tai sopimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla. Säännös koskee kaikkia tutkimusrahoituksen saajia. Säännöstä perusteltiin lain antamiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 320/§993 vp) sillä, että Akatemian myöntämä tutkimusrahoitus on harkinnanvaraista, että se koskee yleensä korkeakouluissa ja valtion tutkimuslaitoksissa tehtävää tutkimustyötä ja että kenelläkään hakijalla ei ole subjektiivista oikeutta rahoituksen saamiseen.

Valtionavustuslaki (688/2001) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2001. Laki on harkin-

nanvaraisten valtionavustusten myöntämisen, maksamisen, käytön valvonnan sekä takaisinperinnän perusteita koskeva yleislaki. Valtionavustuslaki on toissijainen. Sitä sovelletaan vain siltä osin, kuin muualla lainsäädännössä ei jostakin asiasta toisin säädetä. Valtionavustuslailla kumottiin valtionavustuksia koskeviksi yleismääräyksiksi annettu valtioneuvoston päätös (490/1965). Valtionavustuslaissa ei säädetä, mihin toimintoihin valtionavustusta myönnetään, vaan tästä säädetään muussa lainsäädännössä ja päätetään valtion talousarviossa.

Esityksessä ehdotetaan Suomen Akatemiasta annettua lakia muutettavaksi siten, että sen 7 §:ään lisätään uusi 2 momentti, joka sisältää viittauksen valtionavustuslakiin. Ehdotuksen mukaan sellaisiin Suomen Akatemian rahoituspäätöksiin, joissa on kyse valtionavustuksesta tai apurahasta eli jotka suuntautuvat valtion budjettitalouden ulkopuolelle, sovellettaisiin valtionavustuslain säännöksiä. Muutoksenhakua koskevaa valtionavustuslain 34 §:ää ei kuitenkaan sovellettaisi päätöksiin, jotka koskevat itse avustuksen tai apurahan myöntämistä.

Valtionavustuslain 34 §:ssä säädetään muutoksenhausta valtionapuviranomaisen päätökseen. Sen mukaan valtionapuviranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Sen sijaan päätökseen tyytymätön asianosainen voi hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään päätöksen tehneelle viranomaiselle. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa valittamalla hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Koska kenelläkään hakijalla ei vastaisuudessa ole subjektiivista oikeutta viranomaisen harkinnasta ja käytettävissä olevista määrärahoista riippuvan rahoituksen saamiseen, kieltä valittaa Suomen Akatemian päätöksistä, jotka koskevat avustusten myöntämistä, on syytä säilyttää. Tämä on perustel-

tua myös rahoituksen hakijoiden yhdenmukaisen kohtelun vuoksi, koska valtionavustuslain mukainen muutoksenhakumahdollisuus koskisi vain pientä osaa kaikista Suomen Akatemian rahoituksen hakijoista, eikä muutoksenhakumahdollisuutta olisi sellaisilla rahoitusta hakevilla, jotka toimivat valtion budjettitalouden piirissä.

Ehdotuksen mukaan muutoksenhakukieltä koskisi ainoastaan itse avustuksen myöntämistä koskevaa päätöstä. Valtionavustuslain mukainen muutoksenhaku olisi kuitenkin käytettävissä muun muassa silloin, kun kysymys on valtionavustuslaissa tarkoitettujen jo myönnetyn avustuksen maksatuksen keskeytyksestä, palauttamisesta ja takaisinperinnästä eli tapauksissa, joihin liittyy erityisiä oikeussuojan tarpeita. Ehdotettu menettely on sama kuin eräiden opetusministeriön hallinnonalan valtionavustussäännösten mukaan.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia eikä organisatorisia vaikutuksia. Muutoksella säännellään harkinnanvaraisia valtionavustuksia, eikä muutos vaikuta valtion talousarviossa avustusten myöntämiseen tarkoitettujen määrärahojen suuruuteen.

3. Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu Suomen Akatemian ehdotuksen pohjalta virkatyönä opetusministeriössä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Suomen Akatemiasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Suomen Akatemiasta 27 päivänä toukokuuta 1994 annetun lain (378/1994) 7 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

7 §

Valtionavustuslain (688/2001) mukaiseen Suomen Akatemian rahoituspäätökseen sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa säädetään. Valtionavustuksen myöntämistä koskaan päätökseen ei kuitenkaan sovelleta lain 34 §:ää.

Ennen lain voimaantuloa myönnetyn valtionavustuksen käytössä ja käytön valvonnassa, palauttamisessa ja takaisinperinnässä noudatetaan valtionavustuksen myöntämisaikakohtana voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200__.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Opetusministeri *Tuula Haatainen*